

(16.2.2017)

Johtokunnan kokous

Aika	Torstai 16.2.2017 klo 13.00-15.00		
Paikka	Kansalliskirjasto, Fabianian neuvotteluhuone, 2. kerros (Yliopistonkatu 1)		
Läsnä	Puheenjohtaja	Anna Mauranen	050 502 7018
	Sihteeri	Anne-Mari Sund	(p. 02941 23819)
	Esittelijät	Kai Ekholm Liisa Savolainen Pirkko Keloharju Irma Reijonen	
	Jäsenet	Cecilia af Forselles Juha Haataja Tuula Haavisto Aila Lauha Marja-Liisa Lonardi Sinikka Luokkanen Kristiina Markkula Ulla Nygrén Marjut Salokannel Antti Pollari	

1 §

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti jäsenet tervetulleiksi.

2 §

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 § mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Päätös: Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3 §

Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 16 § mukaan kokouksessa käsiteltävät asiat on mainittava kokouskutsussa. Hallintoelin voi läsnä olevien jäsenten yksimielisellä päätöksellä ottaa käsiteltäväksi kiireellisen asian, jota ei ole kokouskutsussa mainittu.

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin.

4 §

Edellisen kokouksen (3/2016) pöytäkirja

Pöytäkirja on hyväksytty tarkastajien toimesta ja sijoitettu johtokunnan wiki-alueelle ja kirjaston intranettiin.

ILMOITUSASIAT

5 § Ajankohtaisia asioita

- Opetus- ja kulttuuriministeriön, Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston yhteisneuvottelu järjestettiin 19.12.2016
- Kansalliskirjastossa oli haettavana apulaisjohtajan tehtävä, haku aika päättyi 31.12.2016.
- Korkeakoulujen lehtipakettineuvottelut (**liite 1**): FinELib neuvotteli lehtipakettineuvottelujen osana vuonna 2016 avoimen julkaisemisen ehtoista kansainvälisten kustantajien kanssa. Kahden kustantajan (Sage, Taylor & Francis) kanssa FinELib-konsortio pääsi sopimukseen, jolla helpotetaan suomalaisten tutkijoiden Open Access –julkaisemista. Kolmen muun kansainvälisen lehtikustantajan (ACS, Elsevier, Wiley) kanssa konsortio ei onnistunut pääsemään sopimukseen avoimesta julkaisemisesta, minkä vuoksi konsortio solmi kustantajien kanssa vain yhden vuoden sopimukset ja jatkaa neuvotteluja avoimesta julkaisemisesta vuonna 2017.
- Kirjastojen järjestelmähankinnan valmistelu etenee suunnitelman mukaan. Helmi-maaliskuun aikana tehdään markkinatutkimusta tarjolla olevista järjestelmistä sekä valmistellaan vaatimusmäärittelyä. Tarjousaika käynnistyy tämän hetkisen aikataulun mukaan elo-syyskuun vaihteessa. Kirjastojen tulee lopullisesti sitoutua hankintaan ennen tarjousajan käynnistymistä. Ennakkotietoilmoitusten perusteella on ilmoittanut kiinnostuksensa 10 toimittajaa, joilta on pyydetty lisätietoja 8.2. mennessä. Lisätietopyynnössä pyydettiin tietoja ratkaisusta, referensseistä sekä alustavia hintatietoja. Markkinatutkimusvaiheessa järjestetään vielä esittelyitä ja tapaamisia järjestelmiä käyttävien kirjastojen kanssa. Vaatimusmäärittelytyötä tehdään hankinnan projektiryhmässä. Huhtikuun lopulla järjestetään mukana oleville kirjastoille seminaari, jossa käydään läpi hankinnan vaiheet sekä hankinnan dokumentit. Lisätietoja hankinnasta löytyy Kansalliskirjaston wikiympäristöstä sivulta <https://www.kiwi.fi/x/S4Q4B>.
- Ylikirjastonhoitajan päätökset:
 - Digitaalisten lehtiaineistojen saatavuuden laajentaminen vuoteen 1920, **liite 2**
 - Kansalliskirjaston johtamis- ja suunnittelufoorumit, **liite 3**

6 § Tapahtumia ja näyttelyitä

- Kansalliskirjasto juhlii 100-vuotiaasta Suomea – kirjaston näyttelyt ja tapahtumat on koottu liitteeseen, **liite 4**.

Esitys: Merkitään tiedoksi kohdat 5-6.

Päätös: Ilmoitusasiat merkittiin tiedoksi.

- Kai Ekholm esitteli johtokunnan jäsenille Kai Linnilän teoksen Suomi 1917.
- Todettiin, että Liisa Savolainen on nimitetty Kansalliskirjaston apulaiskirjastonjohtajan tehtävään ja Tuula Haavisto Helsingin kaupungin kulttuurijohtajaksi.
- Keskusteltiin lehtipakettineuvotteluista. Juha Haataja totesi, että Elsevier on ollut yhteydessä useisiin suomalaisiin tahoihin, ja kehotti muistamaan, että kansalliset neuvottelut ovat edelleen käynnissä. Marjut Salokannel muistutti open access –julkaisemisen edistämisen tärkeydestä.
- Johtokunta totesi, että digitaalisten lehtiaineistojen avaamiseen liittyvä päätös on otettu ilolla vastaan. Todettiin, että aineistot löytyvät digi.kansalliskirjasto.fi –palvelusta.
- Todettiin, että Kansalliskirjaston johtamis- ja suunnittelufoorumeihin liittyvä päätös selkeyttää kirjaston johtamista ja johtamiseen liittyvää viestintää. Henkilöstön toivomuksena on, että myös kirjaston suunnittelujohdon kokouksista tiedotetaan henkilöstöä.

PÄÄTÖSASIAT

7 §

Kansalliskirjaston raportti vuoden 2016 toiminnasta ja taloudesta (Kai Ekholm, Pirkko Keloharju), **liite 5**

Kansalliskirjaston vuoden 2016 keskeisimmät saavutukset ja tulokset on koottu vuosiraporttiin. Raportointia on tiivistetty aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuosiraportti sisältää myös lyhyen talouskoosteen.

Esitys: Hyväksytään Kansalliskirjaston vuosiraportti 2016.

Asian käsittely:

Kai Ekholm esitteli vuoden 2016 toimintaa toteamalla, että vuosi oli raskas Helsingin yliopiston muutosohjelman ja siihen liittyneiden rahoitusleikkausten sekä henkilövähennysten vuoksi. Näistä

huolimatta kirjasto on onnistunut vaikeidenkin aikojen keskellä saamaan hyvää tulosta aikaiseksi. Vuoden kohokohtia ja saavutuksia olivat LIBER-vuosikonferenssin järjestäminen, Engel-rakennuksen avajaiset, Kansalliskirjastostrategian hyväksyminen, digitaalisiin ihmistieteisiin liittyvään kehittämiseen osallistuminen sekä Aviisi-hankkeen piirissä käydyt neuvottelut sanomalehtiaineistojen käyttöön avaamisesta.

Raportti esiteltiin johtokunnan jäsenille ja vuoden 2016 toiminnasta käytiin keskustelua. Pirkko Keloharju esitteli raporttiin sisältyvän talouskoosteen ja kertoi talouslukuihin tulleet täsmennykset. Tuloslaskelman mukaan vuosi 2016 on 0,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Johtokunta totesi, että vuosiraportin tiivistetty muoto on onnistunut ja se tuo saavutukset aiempaa paremmin esille.

Päätös: Johtokunta hyväksyi Kansalliskirjaston vuosiraportin 2016. Raporttiin tehdään kokouksessa sovitut täydennykset. Lopullinen vuosiraportti toimitetaan tiedoksi johtokunnan jäsenille.

8 §

FinELib-ohjausryhmän säännöt ja kokoonpano 2017 - 2020 (Liisa Savolainen), liitteet 6 ja 7

FinELib-konsortio hankkii elektronisia aineistoja keskitetysti jäsenorganisaatioilleen. Konsortion jäseniä ovat suomalaiset yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yleiset kirjastot. FinELib-toimisto neuvottelee e-aineistojen lisensioinnista konsortion jäsenten puolesta. Kansalliskirjasto vastaa FinELib-toimiston toiminnasta.

FinELib-ohjausryhmä on FinELib-konsortion jäsenten yhteistyöelin, joka vastaa FinELib-konsortion toiminnan linjauksista ja arvioi vuosittain toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Ohjausryhmän toimikausi päättyi vuodenvaihteessa. Uuden ryhmän toimikausi on 2017-2020. Ohjausryhmässä ovat edustettuina konsortion jäsensektorit, rahoittajaministeriö sekä muita intressiryhmiä edustavia organisaatioita.

Ohjausryhmän säännöissä määritellyt tahot ovat nimenneet edustajansa **ohjausryhmään (liite 6)**. FinELib-konsortion toimintaperiaatteiden ja ryhmän sääntöjen mukaan Kansalliskirjaston johtokunnan tulee vahvistaa ohjausryhmän kokoonpano ja nimittää sille puheenjohtaja. Ohjausryhmä nimeää keskuudestaan varapuheenjohtajan. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii joku osallistuvien sektoreiden edustaja. Varapuheenjohtajan tulee edustaa toista sektoria kuin puheenjohtaja.

Ohjausryhmän sääntöihin on tehty joitakin lähinnä tarkentavia ja selventäviä muutoksia. FinELib-konsortion toimintaperiaatteiden mukaan Kansalliskirjaston johtokunnan tulee vahvistaa **ohjausryhmän säännöt (liite 7)**.

Esitys: Kansalliskirjaston johtokunta vahvistaa ohjausryhmän kokoonpanon ja puheenjohtajan sekä ryhmän säännöt liitteissä esitetyn mukaisesti.

Asian käsittely: Keskusteltiin FinELib-ohjausryhmän tehtävistä ja siitä, mitä jäsensektoria ohjausryhmän puheenjohtajan tulisi edustaa. Todettiin, että FinELib-konsortion strategiassa yhtenä painopisteenä on avoimen saatavuuden edistäminen, ja tässä yliopistoilla on suurin intressi. Edelleen yliopistot maksavat FinELib-lisensseistä suurimman osan, joten on perusteltua, että puheenjohtaja edustaa yliopistosektoria.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

9 §

Tiedonhallinnan ohjausryhmän nimeäminen 2017 – 2020 (Liisa Savolainen), liitteet 8 ja 9

Tiedonhallinnan ohjausryhmä on osa Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden asiakasohjausta. Ohjausryhmä mahdollistaa eri kirjastosektoreiden aktiivisen osallistumisen palveluiden kehittämisen ohjaamiseen. Ohjausryhmän toimiala kattaa useita kirjastojen yhteisiä kirjastojärjestelmäpalveluita ja niiden kehittämishankkeita. Kansalliskirjasto vastaa hankkeiden läpiviennistä sekä palveluiden ylläpidosta ja kehittämisestä ohjausryhmän linjausten mukaisesti.

Tiedonhallinnan ohjausryhmän toimialaan tällä hetkellä kuuluvat hankkeet ja palvelut ovat:

- Kansallinen metatietovaranto Melinda

- Kansalliskirjaston ylläpitämät julkaisuarkistot
- Arto - Kotimainen artikkeliviitetietokanta

Ohjausryhmän toimikausi päättyi vuodenvaihteessa. Uuden ryhmän toimikausi on 2017–2020. Ohjausryhmässä ovat edustettuina eri kirjastosektorit, rahoittajaministeriö sekä mahdollisesti muita intressiryhmiä edustavia organisaatioita. Esimerkiksi viime kaudella ohjausryhmässä oli myös korkeakoulujen IT-johtajien edustus (AAPA/FUCIO). Tälle kaudelle he eivät halua nimeä vakituista edustajaa, mutta voivat tarvittaessa toimia asiantuntijaroolissa.

Ohjausryhmän säännöissä määritellyt tahot ovat nimenneet edustajansa **ohjausryhmään (liite 8)**. Kansalliskirjaston ohjausjärjestelmän toimintaperiaatteiden ja ryhmän sääntöjen mukaan Kansalliskirjaston johtokunnan tulee vahvistaa ohjausryhmän kokoonpano ja nimittää sille puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii joku osallistuvien kirjastosektoreiden edustaja. Varapuheenjohtajan tulee edustaa toista sektoria kuin puheenjohtaja. Ohjausryhmän sääntöihin on tehty joitakin lähinnä tarkentavia ja selventäviä muutoksia. Kansalliskirjaston ohjausjärjestelmän toimintaperiaatteiden mukaan Kansalliskirjaston johtokunnan tulee vahvistaa **ohjausryhmän säännöt (liite 9)**.

Esitys: Kansalliskirjaston johtokunta vahvistaa ohjausryhmän kokoonpanon ja puheenjohtajan sekä ryhmän säännöt liitteissä esitetyn mukaisesti.

Asian käsittely: Keskusteltiin siitä, mitä kirjastosektoria ohjausryhmän puheenjohtajan tulisi edustaa. Edellisellä kaudella puheenjohtaja edusti yliopistokirjastoja. Tiedonhallinnan ohjausryhmä ohjaa Melindaa, julkaisuarkistoja ja Arto-tietokantaa. Näistä suurimpana hankkeena Melinda on käynnistyneellä suunnittelukaudella laajentumassa erityisesti yleisiin kirjastoihin päin. Tämän pohjalta kokouksessa esitettiin puheenjohtajaksi yleisten kirjastojen edustajaa kulttuurijohtaja Tuula Haavisto. Tuula Haavisto ilmoitti olevansa halukas puheenjohtajaksi ja että hän on tarkistanut kannatuksensa myös yleisten kirjastojen neuvostossa. Esitys varapuheenjohtajasta pysyi ennallaan.

Päätös: Johtokunta vahvisti ohjausryhmän kokoonpanon ja säännöt esityksen mukaisesti. Ohjausryhmän puheenjohtajaksi valittiin kulttuurijohtaja Tuula Haavisto.

10§

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahaston hoitokunnan kokoonpano vuosina 2017 – 2020 (Liisa Savolainen)

Kulttuuriperintörahaston sääntöjen mukaisesti yliopiston Kvestori nimeää Kansalliskirjaston johtokunnan esityksestä rahaston hoitokuntaan 5-10 jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi. Hoitokunnan jäsenten toimikausi on neljä vuotta, kuitenkin niin, että kahden ensimmäisen toimintavuoden jälkeen tulee erovuoroon vähintään puolet jäsenistä.

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahaston hoitokunta esittää johtokunnalle, ja edelleen yliopiston kvestorille hyväksyttäväksi, seuraavia jäseniä vuosien 2017 – 2020 hoitokunnan kokoonpanoksi, sääntöjen mukaiset erovuorot huomioon ottaen. Puheenjohtajaksi ehdotetaan professori Markku Löytöstä.

Professori Markku Löytönen – 2020
 Kvestori Marjo Berglund – 2020
 Yhteyspäällikkö Pia Dolivo – 2018
 Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm – 2020
 Johtaja Liisa Savolainen - 2020
 FM Anu Karessuo – 2018
 Professori Jyrki Nummi – 2018
 Professori Jussi Pakkasvirta – 2018.

Esitys: Hyväksytään hoitokunnan kokoonpano yllä olevan mukaisesti ja toimitetaan esitys edelleen yliopiston kvestorille hyväksyttäväksi.

Päätös: Hoitokunnan kokoonpano päätettiin esityksen mukaisesti. Johtokunta päätti lisäksi, että kokoonpanoa täydennetään opiskelijoiden edustajalla, jonka Helsingin yliopiston ylioppilaskunta nimeää.

11 §

Kansalliskirjaston aineistopolitiikka 2020 (Irma Reijonen), liite 10 ja 11

Kansalliskirjaston aineistopolitiikka linjaa periaatteet, joilla Kansalliskirjaston aineistotarjoamaa pidetään yllä ja kartutetaan. Aineistopolitiikka (liite 10) koskee sekä painettujen että digitaalisten aineistojen tallettamista ja käyttöön saattamista. Poliitikassa määritellään tieteenalat, joiden tutkimusta ja opetusta aineistotarjonnalla pyritään erityisesti palvelemaan. Laajenuksena aikaisempaan kokoelmapolitiikkaan, mukaan on otettu myös digitaaliset tutkimusaineistot ja -data sekä aineistojen saatavuuden parantaminen digitoimalla.

Aineistopolitiikkaa täydentävät liitteet hyväksyy ylikirjastonhoitaja ja ne annetaan tiedoksi johtokunnalle. Täydentävät liitteet ovat hankintaohjelma (liite 11), digitointiohjelma, verkkoaineiston keräyssuunnitelma ja tietoaaineiston lisensointiperiaatteet. Ne päivitetään vuosittain.

Esitys: Hyväksytään Kansalliskirjaston aineistopolitiikka 2020.

Asian käsittely:

Irma Reijonen esitteli kirjaston aineistopolitiikan ja kertoi, että aiemmasta kokoelmapolitiikasta on siirrytty käsittelemään kokoelmia ja aineistoja yhtenä kokonaisuutena. Digitaaliset aineistot (data) halutaan selkeäsi osaksi aineistotarjontaa. Pyrkimys on ollut koota aineistopolitiikka tiivistettyyn, selkeään ja luettavaan muotoon, jota tarkennetaan liiteaineistoilla. Pyrkimys on, että kirjasto on jatkossakin valtakunnallinen ja kansainvälisesti kiinnostava tutkimusinfrastruktuuri.

Keskustelussa todettiin, että aineistopolitiikka on selkeä ja se viestii hyvin myös ulkopuolisille kirjaston tahtotilan. Johtokunta kävi keskustelua tieteenaloittaisesta jaottelusta, jota sovittiin tarkennettavan. Erityisesti keskusteltiin termistä ”kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus”, jota toivottiin täydennettävän humanistisen tutkimuksen maininnalla.

Keskustelussa tuotiin esille myös se, että Kansalliskirjaston aineistopolitiikan ja hankintaohjelman valinnat tarkoittavat valtakunnallista profiloitua. Pienessä maassa ei ole mahdollista ylläpitää toista yhtä laajaa humanistis-yhteiskunnallista tutkimusinfrastruktuuria.

Finnan roolia toivottiin korostettavan aineistojen tunnetuksi tekemisen osalta.

Päätös: Johtokunta hyväksyi Kansalliskirjaston aineistopolitiikan 2020. Poliitiikkaa täydennetään johtokunnan esittämällä näkökulmilla.

MUUT ASIAT

12 §

Johtokunnan seuraava kokous ja työseminaari

Johtokunnan seuraava kokous toteutuu työseminaarina **24.5.2017 (klo 10.00 - 15.00, kirjaston auditorio)**. Työseminaarissa käsitellään kirjaston taloustilannetta vuosina 2017 - 2020 sekä kirjaston tulevaisuuden skenaarioita. Työseminaarikutsu on toimitettu johtokunnan jäsenille sekä varajäsenille.

13 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Anna Mauranen
Puheenjohtaja

Anne-Mari Sund
Sihteeri